

14. చిత్ర గ్రీవం

ఈ పాఠ్యంశంలోని ముఖ్యంశాలు (Bullet Points):

- * పది లక్షల జనాభా ఉండే కలకత్తా మహానగరంలో ఇరవై లక్షల పావురాలు ఉంటాయి.
- * యజమానుల ఇక్కామీద నుంచి పావురాలు ఆకాశంలోకి వెళ్లి బృహత్తర సమూహంగా రూపొందుతాయి.
- * పావురాలకు అద్భుతమైన దిశాపరిజ్ఞానం ఉంటుంది.
- * పావురాలు గగనసీమలోకి ఎగిరినా అమితమైన అంతఃప్రేరణాబలంతో మానవుడి వద్దకు చేరుకుంటాయి.
- * రచయిత ధన్‌గోపాల్ ముఖ్యీ పావురం పేరు చిత్రగ్రీవం. ఉల్లాసభరితమైన రంగులతో నిండిన కంఠం కలిగింది అని దీనర్థం.
- * చిత్రగ్రీవం తల్లి పక్షి నుంచి ‘తెలివితేటలు’ సంపాదించింది. తండ్రి పక్షి నుంచి వేగం, చురుకుదనం, సాహసం నేర్చుకుంది.
- * గుడ్డలోపల కదలికను గుర్తించి దివ్య సంకల్పంతో తల్లిపక్షి ముక్కుతో గుడ్డను పగలగొట్టి పిల్లపక్షికి జన్మనిచ్చాడి.
- * పెద్దపక్షులు తాము సంపాదించిన ధాన్యపు గింజల నుంచి ఉత్సత్త్వమై చేసిన పాలను దీనికి పోసేవి.
- * చిత్రగ్రీవం (పావురం) తల్లిదండ్రుల శ్రమ, శ్రద్ధల పుణ్యమా అని ఏపుగా ఎదిగింది.
- * చిత్రగ్రీవం ముక్కు పొడవాటి, గట్టి, సూదిలా తయారైంది.
- * చిత్రగ్రీవం మూడు వారాల వయసులో తినే వస్తువు అనుకుని చీమను చంపింది.
- * పట్టల కనురెపులకు అనుబంధంగా మరో పలుచని చర్చపు పొర ఉంటుంది.
- * చిత్రగ్రీవం మెడ పెరిగేకొద్ది సూర్యకాంతిలో ఇంధ ధనుస్సు వర్ణాల పూసల గొలుసులా శోభిల్లింది.
- * చిత్రగ్రీవానికి తండ్రి పక్షి ఎగరడం నేర్చడం మొదలుపెట్టింది. తన భారాన్ని అంతా తండ్రి పక్షి చిత్రగ్రీవంపై వేసేసరికి గోడమీద నుంచి జారి అది స్వీయరక్షణ కోసం రెక్కులను విప్పింది.
- * చిత్రగ్రీవం ఎగిరితే తల్లిపక్షి సాయంగా ఎగిరింది.
- * ఎగిరి దిగాక తల్లిపక్షి దాన్ని లాలించింది.

పరీక్షల్లో రాదగిన ప్రశ్నలు

1. ‘చిత్రగ్రీవం’ పారం ద్వారా మానవులు, పట్టలకు మధ్య ఉండే సంబంధాన్ని వివరించండి.
2. ‘చిత్రగ్రీవం’ ఎగరడంలో వెనకబడటానికి కారణాలు ఏమై ఉంటాయి?
3. ‘చిత్రగ్రీవం’ పారంలోని బాలుడి స్థానంలో మీరు ఉంటే ఏం చేస్తారో వివరించండి.
4. ‘ధనగోపాల్ ముఖ్యీ’ చేసిన సాహితీ సేవ గురించి రాయండి.

5. మన పరిసరాల్లో జీవించే పశుపక్షీయదుల పట్ల మనం ఏవిధంగా మసలకోవాలో తెలుపుతూ ఒక లేఖ రాయండి.

పదజాలం

అర్థం

వార్తాహారి = వృత్తాంతం తెలుసుకునిపోయి చేపేది

వ్యుత్పత్త్యర్థం

చిత్రగ్రీవం = చిత్రమైన (వివిధ) వర్ణాలతో కూడిన కంరం గలది (పావురం)

సాంతవాక్యాలుగా కింది పదబంధాలను ప్రయోగించండి.

- (అ) శ్రద్ధాసక్తులు

విద్యార్థులందరూ చదువు పట్ల శ్రద్ధాసక్తులు కలిగి ఉండాలి.

- (అ) వన్నెచిన్నెలు

మా సిరిపాప వన్నెచిన్నెలు నన్ను ఆకట్టుకుంటాయి.

- (ఇ) హాయిసౌభాగ్యాలు

సంపద హాయిసౌభాగ్యాలు ఇచ్చే సాధనం.

వ్యాకరణం

- 1) ‘కందం’ పద్య లక్షణాలు తెలిపి ఉదాహరణతో సమన్వయం చేయండి.

కంద పద్య లక్షణాలు

- * నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి.
- * గగ (గ), భ, జ, స, నల అనే గణాలుంటాయి.
- * మొదటి పాదం లఘువుతో మొదలైతే అన్ని పాదాల్లో మొదటి అక్షరం లఘువుగా; గురువుతో మొదలైతే అన్ని పాదాల్లో మొదటి అక్షరం గురువుగా ఉంటుంది.
- * రెండు, నాలుగు పాదాల్లోని చివరి అక్షరం గురువుగానే ఉంటుంది.
- * ఒకటి, మూడు పాదాల్లో 3 గణాలు; రెండు, నాలుగు పాదాల్లో 5 గణాలు వస్తాయి. మొత్తం 16 గణాలు ఉంటాయి.
- * ఆరో గణం ‘జ’ గణం లేదా ‘నల’ మాత్రమే రావాలి.
- * 2, 4 పాదాల్లో యతి గుర్తించాలి. యతి స్థానం నాలుగో గణం మొదటి అక్షరానికి, ఏడో గణం తొలి అక్షరానికి చెల్లుతుంది.
- * ప్రోస నియమం ఉంటుంది.

* 1, 2 పాదాల్లోని 8 గణాల్లో బేసిగణాల్లో (1, 3, 5, 7) ‘జ’ గణం రాకూడదు. అలాగే 3, 4 పాదాల్లో 8 గణాల్లోని ‘బేసి’ గణాల్లో (1, 3, 5, 7) ‘జ’ గణం రాకూడదు.

ఉదాహరణ

1.	నల భ భ
	U
	వి న ద గు నె వ్య రు జె ప్పి న
2.	స స నల స స
	U U U U
	వి ని నం తె నె వే గ ప డ క వి వ రిం ప ద గు న్
3.	స నల నల
	U
	క ని క ల్ల ని జ ము తె లి సి న
4.	నల గగ నల స స
	U U U U
	ము ను జు డె పో నీ తి ప రు డు ము హి లో సు మ తి

* ఐ పద్యంలో రెండో పాదం, నాలుగో పాదం చివర గురువు వచ్చింది.

* ఐ రెండు పాదాల్లో (1, 2) ఆలో గణం ‘నల’; 3, 4 పాదాల్లోని ఆలో గణం ‘నల’ వచ్చింది.

* యతి రెండో పాదం నాలుగో పాదాల్లో (వి - వ, ము - ము) చెల్లింది

* ప్రాసనియమం ఉంది

* మొదటి పాదం లఘువుతో మొదలైంది. అదేవిధంగా 2, 3, 4 పాదాలు కూడా లఘువుతో ప్రారంభమయ్యాయి.

* ఐ లక్షణాలు ఉన్నాయి కాబట్టి ఇది ‘కందం’

సూక్తి: సహస విదధీత నక్రియా

మ వివేకః పరమాప దాంపదం

నృణతేహివిమృశ్య కారిణం

గుణలుబ్బాః స్వయమేన సంపదః - కిరాతార్ణ్ణనీయం

భావం: ఏ పనిని తొందరపడి చేయకూడదు. తొందరపాటు అవివేకం, అన్ని ఆపదలకు మూలం. సవిమర్యంగా మంచి, చెడ్డలను ఆలోచించి పనిచేసేవాడిని గుణలుబ్బు లక్ష్మీ స్వయంగానే కోరి వరిస్తుంది.

రచయిత: అంజాగౌడ్